

dohtarji in profesorji, kateri ne poznajo drugzega nič, kakor sloke, kmečki stan ujedajoče paragafe.

Kmetje iz vseh strani, podajmo si križem naše trde žuljave roke, stopimo v tesno kmetsko zvezo in ne dajmo se slepiti in izsesavati še delj časa. Pokazimo odločno, da smo mi, kateri svet preživimo in da brez kmeta ni človeškega obstanka.

Ljudje z mehкими rokami in židano obleko pa naj bodo zadovoljni, da jih preživimo in sicer v lahkem stanju, pri tem ko mi trpimo kakor kamen na cesti. Izvolimo si v prvi vrsti pogumne volilne može, kateri bodo po naši volji volili poslance od pluga, ne pa tiste mehkuže in kmetske izsesalke, katere nam že od nekdanj „Slov. Gospodar“ nasvetuje. Saj vidimo, da delj časa nas tisti zastopajo, slabše se nam godi. Na vsch straneh pa se kmetje pogovorite in naznanite sposobne može „Štajercu“ in „Štajerc“ nam bode imena tistih naznanil, katere bomo v deželni zbor volili.

Pomagajmo si sami in Bog nam bode pomagal. Za zdaj pa glejmo, da se povsodi izvolijo kot volilni može kmetje-korenjaki in naprednjaki.

K temu Bog pomoz!

Kmet.

Dohtar Jurtela pri Sv. Barbari v Halozah.

Tokrat vam hočem opisati shod v Halozah! Dohtar Jurtela je poklical dne 5. t. m. shod volilcev k Sv. Barbari v Halozah. Shod je bil jako slabo obiskan, nekaj mladih ljudi je prišlo iz radovednosti tje, kmete bi lahko bil naštel vsakdor, ki zna do pet šteti.

Toraj dohtar je poklical ta shod, in predsednik mu je bil zopet seveda župnik in sicer veleznani Murkovič. „Vse za vero, dom cesarja“, tako je povdarjal Murkovič. Dobro, gospod Murkovič,

Ker se na moj poziv nič ne zgane, reče bučar: „Ta pa spi trdno ko polh po zimi.“

Jaz urno zanesem luč na mizo, rečem nazaj k postelji ter potegnem črevlja izpod odeje, kakor bi koga sezuval.

Stotnik je bil dobre volje, ker ni nobeden njegovih „otrok“ izostal, zato tudi ni rekel drugzega, kakor da bi pustil Žejo zapret, ako bi drugače ne bil priden vojak.

Bučar odide, meni pa se je odvalil težek kamen od srca. Dolgo se nisem mogel popolnoma umiriti in še le, ko mi je Žeja o polnoči prinesel klobaso, (železni mehko žemljo in steklenico (flašo) piva, sem pozabil črevlja prestani strah.

Drugo jutro je strogi gospod „hauptman“ potel odpravil veselega korporala z besedami: „Vi, korporal Žeja, če greste še enkrat z obutjem spat, vas dam deset dni zapreti!“

Bučarjeva kuharica.

Nič, nič ni našega stotnika bolje razdražilo, ka-

mi vam bomo povedali, kaj pomeni „vse za vero, dom cesarja“! To pomeni, vse za cerkev, vse za „Naš Dom“ v Mariboru! Gospodje klerikalci veste kaj, vera vam je peto kolo pri vozu, vam je le za klerikalno moč, za dom, za kmečki dom se vi vsi skupaj toliko brigate, kakor mi za lanski sneg, k večjemu za „Vaš Dom“, podomače „Fihpos“; no, in kar se tiče cesarja, ta pa je najbolj bosa! Klerikalec ni bil nikdar in ne bode nikdar pravi avstrijski državljan, ker mu roji čisto kaj drugzega po glavi. Le poslušajte jih, komu pa se med klerikalci navadno prvič napije, cesarju ali papežu? Kdo pa sanja od cerkvene države?

Da, da, za vero, dom cesarja! Ako duhovnik pridiguje, toraj izpolnuje s tem samo svojo dolžnost pa saj vemo, da je marsikateri duhovnik tak, da s svojim vedenjem in obnašanjem kmete prej od vere spravi, kakor da bi ga v veri potrdil. Pst, pst, gospod župnik Murkovič, drugače se spravim zopet na „türen“, in bodem pogledal malo, kaj se je vse že v barbarskem farovžu godilo. Za dom — kaj? za dom je tem gospodom mar? Pa ni ne, gotovo ne! Ako bi bilo vsem črnim suknjam kaj za kmeta, potem gotovo ti gospodje ne bi hoteli imeti samih dohtarjev za kmečke poslance, gotovo ne bi hoteli spraviti samih duhovnikov kot zastopnikov v deželni in državni zbor, temveč priporočali bi za kmečke poslance same kmete. Da, za njihov dom, za njihov farovž jim je. Kaj ne, Vi Barbačani, gospod župnik Murkovič se briga bolj za vaše revne haložke koč, kakor za farovž???

No, in kako se brigajo klerikalci za cesarja? „Štajerc“ vam je že enkrat povedal, kako se je o klerikalcih izrazil pameten, visok mož, kateri je v sorodu z našim presvitlim, z našim preljubim cesarjem, mož, kateri občuje in govori morda vsak dan z našim cesarjem, in ta mož, nadvojvoda avstrijski, je

kor če si je kateri vojak zbral njegovo kuharico za družico v življenju. Večkrat nam je zabičeval: „Pustite moje ženske pri miru, imate drugih dovolj. Kdor bode lazil za mojo kuharico, tistega pustim zapreti da če belo gledati.“

No, ker gospa Bučarjeva ni marala slabih kuharic, se tudi mi vojaki nismo preveč brigali za stotnikove groznje — na dober in sladek sad pač silijo muhe, ose in druga mrčes. Posebno, ko je Bučar dobil iz Ogrskega brhko in črnooko Pavlo Ferenc, da bi skrbela za njegove telesne potrebe, bili smo vsi mnenja, da je ta „punca“ v resnici vredna par tednov kajhe. Mnogo se nas je pipalo za njeno srce, a naposled se je udala Sušnikovemu Janezu.

Janez Sušnik seveda ni imel od te ljubezni veliko dobička. Tuintam je dobil na skrivnem kak vroč pogled za južino in košček mrzle pečenke za večerjo in le vsako prvo nedeljo v mesecu, ko je imela do polnoči dopust, sta se lahko veselila svojega življenja, t. j. če je zaljubljeni Janez sploh smel tako dolgo izostati.

rekel tiste znane besede velikanskega pomena, katere se glasijo: „Preveč sem veren, da bi bil klerikalen“! To je toraj „vse za vero, dom, cesarja.“

Dohtar Jurtela, katerega so kot kandidata postavili klerikalci, jo je na tem shodu zopet pošteno pihnil.

Rekel je med drugim tudi: „Dolgo dobo 41 let že volimo deželne poslance. Marsikdo znabiti poreče: In vzlic temu še se naše stanje ni nič zboljšalo!“ — Res se še ni nič zboljšalo, ker vseh teh 41 let volimo naše poslance po klerikalnem navodilu, ker vseh teh 41 let so bili naši poslanci župniki in dohtarji!

Potem pa je udrihal gospod dohtar Jurtela po „Štajercu“. On pravi: „Gotovo bode tudi zdaj (namreč „Štajerc“) razglasil nasprotnne kandidate, ter hotel volilce za nje navdušiti. Slikal bode vam posebno naš odvetniški stan, s sovražnimi barvami, ter nas imenoval nasprotnike kmečkega stanu!“ Dragi kmetje, od koder pa imajo ti prijatelji kmečkega stanu vendarle toliko premoženja? Malone vsi slovenski dohtarji so bogataši in vendar še je le komaj malo let preteklo, odkar so si odprli svoje pisarne. Ali mislite, da so na pr. dohtar Srnec, dohtar Horvat, dohtar Dečko, in vsi ti dohtarji nakopičili nad sto tisoče goldinarjev premoženja od mestjanov? Ne, dragi mi, to vse so krvavi kmečki žulji, ker mestjani so že davno prišli tako daleč, da se ne tožujejo, da ne kupujejo dohtarjem lepih sukenj, njim ne nosijo denarja za njihove posojilnice.

In gospodje dohtarji, kateri so si vse te vaše žulje tako lahko sami prislužili in za se nakopičili, ravno ti imajo pogum, imajo to nesramnost, da hujskajo kmeta in vsakega poštenega človeka, proti mestnemu prebivalstvu, proti vsem mestnim stanovom, seve najbolj proti trgovcu, ker mislijo, da vas bodejo njemu najhitreje in najložje izneverili in njega tako uničili.

„Štajerc“ pa skoraj v vsaki številki piše proti

O svečnici je prosil za dovoljenje „do polnoči“. Po dolgotrajnem grmenju mu je stotnik vendar izpolnil željo, a zapovedal mu je, da ne sme „prenoro“ plesati in zamazanih glav plesalk pritiskati na svoja prsa, da si ne onesnaži nove bluze (suknje).

Zvečer je bil tovariš Janez v svojem elementu: plesal, vriskal, pel in smejal se je, kakor da bi bil celi svet njegov. Zakaj bi se tudi ne veselil? Imel je lepo Pavlo, katere bi tedaj ne bil dal za vse gradove sveta. In Pavla? Kako milo se je posmehovala do ušes zaljubljenemu Sušniku, kako je s svojimi žarečimi očmi vžigala njegovo srce, kako urno se je vrtela s plesalci po sobi ter s svojim lepodonečim glasom opozarjala vse goste na sebe!

Malo pred polnočjo sta se odpravila domov. Kakor bršljan hrasta, enako se je oklenila vitka Ogerka korenjaškega vojaka. On pa jo je prijel z desno roko okoli pasa, z levico pritiskal mično njeno glavico na široka svoja prsa ter ji burno govoril o svoji ljubezni in o lepi prihodnosti, ki jo čakata. Ana

tem gospodom dohtarjem, ali toraj ni vaš prijatelj? Da, kateri tega ne sprevidi in noče sprevideti, ta — prosim brez zamere — ta je slep in gluhi, ali je neumen!

Jurtela trdi nadalje da je „Štajerc“ glasilo protestantov, in da hoče spraviti kmeta ob vero. Go Jurtela, to je grozna laž, ker je „Štajerc“ boljši toličan, kakor vsi drugi še tako sveti listi. Ptujski mu mestnemu uradu se predbaciva, da je podaril protestantski občini 100 kron. Da, saj je, ali va komu? Podaril je tukajšnjim prebivalcem, ki so dr vere 100 kron in to za pokopališče (britof). Kako to? Radi tega, ker ti protestanti tudi v Ptujstvu nujejo, ker tudi plačuje mestne davke! A kmetje pa še neko drugo dogodbico! Ptujski katoliški hovnik visokega stanu je zbiral za nove orglje, glej, prišel je med drugimi tudi k nekemu protestantu in ga prosil podpore. Ta protestant je globoko v žep za orgle, katere bode rabila nje tuja cirkev, tuja vera, podaril je prav obilno in — tega darila ni nigdar oponašal! Neka ptujška bina je podarila samo za eno okno tukajšne cirkve sama 2000 kron, drugo je plačal ravno isti mestni urad in je za to izdal tudi 2000 kron, zakaj pa Jurtela teh ni omenil? Ptujška hranilnica (šparkasa) tudi eno okno, in sicer tretjo, platila — tudi za orgle je več stotin podarila, no, pa vprašam gosp. Jurtelki je prvi pri tukajšni popolnoma slovenski posojilnici, koliko pa je dala posojilnica za cerkve ptujške okraja, posojilnica katera tudi v Ptujstvu uraduje???

Še ptujška godba (muzika) je bila Jurtelov pot. Rekel je: „Na ptujsko godbeno šolo, katere vodstvo ima v rokah „Musikverein“, pridejo učitelji — Nemčije!“ Zopet jako čudno! Ako bi bil sposoben kateri od Slovencev za to službo, bi jo ravno tak dobil, kakor so jo dosedaj dobivali tudi — Čehi, pa gotovo niso Nemci!

Jurtela oponaša, da so dobili mestjani 20000 od brezobrestnega denarja in pravi, da je brezobrest

je popolnoma utihnila, prevzeta od rajske blaženosti. Bleda lica so ji zagorela, da je potegnila ruto na glave. Pred kasarno sta si še enkrat obljubila več zvestobo in določila, da mora biti gostija že v jeseni.

Prihodnjo jutro ukaže stotnik Sušniku, naj mu pokaže svojo novo bluzo. Vsled tega nismo pričakovali nič dobrega, ampak slutili smo hudo plobo, se bode vsula nad ubogega tovariša.

Janez prinesel od pota (švica) še malo vlažnih suknje ter jo plaho razgrne pred strogim glavarijem. Samo jeden pogled in iz oblačnega obraza stotnikovega začelo je bliskati in grmeti: „Tako, tako! Hm, saj sem vedel, da bode ta divjak skakal kakor derviš (turški menih!) Pa še z maščobo je bluzo nemaril! Katera babura pa je brisala svojo z žav za uši namazano glavo po suknji?“

Sušnik je v zadregi začel nekaj jecljati in se govarjati, da je bluzo padla na namazane črevlje.

Lažnjivi izgovor je stotnika še boljje podkopal. Sovražil je itak vse dišave, ker se je njegova gos

posojila državni poslanec Ploj priskrbel. Ni pa jih ni — gospod Jurtela! Ploj bi jih naj bil priskrbel? Laž, kakoršne še svet ni dosedaj doživel! Pač pa znam za enega mestjana, kateri se je mnogo in mnogo trudil, in to je ravno nemški deželni poslanec v Ptujju mestni župan, toliko obrekovani gospod Ornič. Razdelilo se je samo zadnje leto 400 tisoč kron. Od teh je dobilo mesto 20 tisoč, a 380 tisoč pa kmetje!

Ne omenim kar se je vse storilo za regulacijo Pesnice in v drugih važnih silah kmečkega stanu. Gospod Jurtela, vi ste toliko govorili od Ptujčanov, ali morda vi in v drugih važnih silah kmečkega stana. Gospod Jurtela vi ste toliko govorili od Ptujčanov, ali morda vi in vsi drugi dohtarji daste kak zaslužek slovenskemu kmetu? Ali morda vi daste posebno Haložanom kak krajcar za delo? Ali morda dohtarji kupujejo od kmeta pridelke? ali mu ti plačujejo najboljše živino in vino. „Sejem je bil slab“, se vedno glasi „ker ni bilo nemških kupcev“! Kdo pa je pomagal, da omenim med drugim tudi to le, kdo je pomagal ko so bili veliki požari v Spublji v Stojncih i. t. d. Dohtar Jurtela nič! Pač pa so pomagali toli zmerjani Ptujčani. Veliki vozovi polni živeža in obleke so se odpeljali v te kraje. Pomagali so v tej grozni sili ljudje, kateri niso bili iste narodnosti, toraj Nemci Slovencem, ker spoštujejo **poštenega** Slovenca, in ker imajo srce za kmečkega človeka, katerega je zadela nesreča. In tako je govoril poslanec gospod dohtar Jurtela, kateri ni ničesar storil za kmečki blagor, ne kot človek, ker je odvetnik, pa tudi ne kot poslanec, katero poslanstvo mu je kmečko ljudstvo zaupalo!

Ali ni res gospod Jurtela? Povejte kaj ste si mislili, in kako vam je bilo pri srcu, ko ste kmete, katere bi bili morali vi zastopati in katere ste zapustili, tako očitno za nos vodili pri Sv. Barbari v Haložah dne 5. tega meseca?

In tega poslanca hočete kmetje zopet imeti? Tega vam ne verjamem! Dohtar Jurtela ni za vas poslanec in ne bode, zvolite si na mesto njega — in to bode

preveč maziljala z raznim dišečim oljem. „Kaj, še lagati se predrzneš, nesramni gad?“ nadaljuje Bučar svojo pridigo, „mar smrdi vazelin (maščoba za obutje) tako grdo kot nesnaga na tvoji bluzi? Čakajte, vam bodem vaš predolgi jezik že malo skrajšal!“

Nato se obrne proti meni, rekoč: „Kmetič, povohajte to nesnago in povejte, po čem smrdi!“

Hitro povoham prav prijetno dišečo bluzo in odgovorim: „Gospod stotnik, naznanjam pokorno, da diši po vrtnicah (gartrožah)!“ Bučar se malo zamisli in reče: „Aha, tako! Pripeljite mojo kuharico sem!“

Črez malo trenutkov je stala preplašena Pavla pred nami. Stotnik mi ukaže povohati njene svetlo-orne lase. Rad bi jima bil pomagal, da sem vedel, da ima stotnik nahod, bil bi za gotovo rekel, da diši kuharica po vijolicah, tako sem pa bil primoran resnico govoriti. Potem pokaže hauptman na Sušnika in vpraša Pavlo: „Poznate tega moža?“

Tih „ja“ je bil odgovor.

stokrat boljše — kakega kmeta, ta ne bode gotovo ljudskih zaslug pred vami zmerjal, temveč, ta Vas bode raji povpraševal, česar Vam je najbolj potrebno!

Razne stvari.

Dohtar Rozina in ljutomerski kmetje. Dohtar Rozina je naznanil političnemu društvu v Mariboru, da noče biti več za poslanca, posebno še pa ne za ljutomerski in ormoški okraj. Ta gospod je pač sprevidel, kako priljubljen je pri teh kmetih, pri katerih je še iz prešnjih let v najboljšem spominu.

Kaj nam — župnik piše. Od starega vpokojenega župnika iz Kranjskega smo dobili sledeče pismo: „Naj sprejme uredništvo „Štajerca“ v Ptujju. Gotovo se čudite, da Vam pošljem jaz kot župnik dopis, sicer že nisem več zmožen, da bi opravljal svojo službo, zato sem šel že pred par leti v pokoj. Koliko mi moj penzjon dopušča, si naročujem knjige in časnike, da si kratim čas. Dobivam tudi, seveda skrivaje, vaš list, in se tega ne sramujem, ker vem, da ga ravno tako dobavljajo moji stanovski bratje duhovniki lepe naše krajnske dežele. Sicer se ne strinjam s vsemi Vašimi nazori, pa vendar se zanimam ravno sedaj za Vas prav intenzivno, ko so se pričele tudi na Štajerskem velike volilne borbe! Ker imam na Štajerskem tudi nekaj sorodnikov, me stvar še bolj zanima. Jaz sam vem, da so voditelji spodnještajerskih kmetov skoraj sami advokati in da se zavoljo tega kmetom slabo godi. Ali Bogu bodi potoženo, da podpirajo tudi štajerski duhovniki te doktorje. Vedite jaz sem star mož in že več let opazujem naše volitve na Kranjskem, katere se mi posebno v zadnjem času studijo. Naši duhovniki, najbolj mladi, so postali preveč posvetni. Taki mi nismo nigdar bili. Vem od koder to shaja, ker se pri nas večinoma na to pritiska od zgoraj, toda pri Vas na Štajerskem je najbrž ravno narobe, pri Vas se pritiska od spodaj navzgor. Zato se Vam ni čuditi, da je i mene kot starega duhovnika navdušila napredna misel,

„Kje pa ste dobili smradljivo olje, s katerim ste onesnažili to-le bluzo?“ Dolgo smo čakali na odgovor, toda končno se je izdala in povedala, da je vzela rožnato olje gospej Bučarjevi.

Sodba je bila kratka: Sušnik je prejel 30 dni domačega zavora, Pavla pa je bila takoj iz službe odpuščena. Vsem vojakom se je smilil ubogi parček. Pa čas zaceli najhujše rane, in tako se je zgodilo, da je Janez, ko je prišel čez mesec dni zopet iz kasarne, srečal svojo nevesto na sprehodu z mladim kovaškim mojstrom Kolaričem.

Da, da, ženske so pač premnogokrat takšne, kakor poje o njih nek slaven pesnik:

„Tako, ko lune na nebu obraz,
Spreminja se ženski srce vsak čas,
Ljubezen ji je igrača;
In ako en mesec za tebe gori,
Ostane že zvesta dva al' tri dni,
Potem se za drugim obrača!“